

הנגיעות עטופה ב'לשם שמים'

וכבר הביא המסילת ישרים (פ"א) בשם הזוה"ק שהם פחדו שבא"י הם לא יהיו נשיאים, ואמר ע"ז רבי אליהו לאפיאן זצ"ל שודאי לא נחשדו בשביל זה לשקר להדיא, רק זה היה עטוף בהמון דברים כביכול "לשם שמים".

והיינו שכאשר היה טמון בלבם יצר הכבוד, הוא השוחד המעורר עיני חכמים, הם כבר ראו אחרת את הכל.

וכבר סיפרנו פעם שהיה דין תורה אצל מרן הגר"נ קרליץ זצ"ל, והיו שני הבעלי דינים יראים ושלמים שלא חשודים להחליף בדיבורם בעד כל הון שבעולם. ולפי הטענות כל צד - הצד השני לא דבר אמת. ושאלתיו, הרי אנתנו מכירים אותם, ואיך יתכן שצד אחד לא דובר אמת?... וחיידך ואמר כשיש לאדם נגיעות הוא לא משקר אלא הוא רואה מה שרוצה, ושומע מה שרוצה, כל אחד מהם עם הנגיעות שלו באמת נראה לו שהוא ראה משהו אחר.

[וביסוד זה ביאר הגר"ח שמולביץ זצ"ל בשיחות מוסר במאמר כ"ז לשנת תשל"א בפירוש נפלא לסוגית הגמ' גיטין מה. א רב עיליש אישתבאי וברע"א בגלהש"ס ובמהרש"א - והוא נפלא עד למאד! עיי"ש].

ומאיידך גיסא יהושע, מצאנו בחז"ל דברים מופלאים [ואין לנו רשות להשתמש בהם ולפרשם אלא לראותם בלבד] בילקו"ש (משלי פכ"א פסוק כ) "אוצר נחמד ושמן בנוח חכם" זה משה, וכסיל אדם יבלענו זה יהושע שלא היה בן תורה והיו ישראל קורין אותו כסיל! ובשביל שהיה משרת משה זכה לירושתו שהיה מכבדו ופורס הסדין על הספסל ויושב תחת רגליו וכו'.

ואם תאמר, א"כ לא שבקת חיי לכל בריה... שהרי אפילו גדולי עולם קמו ונפלו בגלל נגיעות הטמונות בלבם, אף אני אשיבך - ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר - רק הוא שיש בכוחו ליתן כח לעמוד כנגד כל פגעי היצה"ר - "ומוסר" שמו.

וכבר הפליא לעשות הגי"ר חיים שמולביץ זצ"ל במאמריו, להראות עד כמה אין מקרא יוצא מידי פשוטו: "החזק במוסר אל תרף נצריה כי היא חייך!", וזה הכח אשר יתן ה' ית"ש לכל החפצים לערוך מלחמה עם יצרם ולהשיב לו מלחמה שעה, והוא לימוד המוסר בשפתיים דולקות ובלב נרגש! ואז הקב"ה עוזרו ויכול לו. [עיי' בספרו שיחות מוסר מאמר כ"ט-א' במדבר תשל"ב]

ומביא גדולי עולם שנפלו עד לשאול תחתית מבלי מוסר, האחד הוא ירבעם שא"ל הקב"ה חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגי"ע. [וכי האוה"ח ריש פ' בחוקותי שהטיול בגי"ע הוא השעשוע העליון הכי גדול!] וא"ל מי בראש? ואמר לו הקב"ה בן ישי. ואמר לו אי הכי לא בעינא. כמבוי בסנהדרין ק"ב [והוסיף שם שהרי הקב"ה כבר אמר לו, ואני ואתה"ו ובן ישי נטייל בגי"ע, ומשמע שהוא יהי ראשון.. רק שמרוב להיטותו לכבוד - רצה לשמוע זאת במפורש... ובזה הפסיד הכל].

והנה אחז"ל שם על ירבעם שכל חכמי ישראל לפניו כקליפת השום, ואם א"ל הקב"ה לטייל עמו בגי"ע בודאי שהי' ראוי והגון לכך, וכשאמר לא בעינא, ידע היטב שמפסיד גן עדן נצחי שאין כדוגמתו בשביל קצת כבוד, לרדת שאול מטה עד כדי להימנות מאלו שאין להם חלק לעוה"ב! ועל כרחך שבלי מוסר - מדות רעות מוציאות האדם מדעתו עד שאין מבחין בדבר פשוט וברור, וכבר אמרו אין

אדם חייב להתבונן

חז"ל אומרים למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקחה על עסקי דיבה, שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר.

הבריאה כולה מדברת ומלמדת! - "איסתכל קוב"ה באורייתא וברא עלמא", והמתבונן בעלמא רואה את האורייתא. - השמים מספרים כבוד קל ומעשה ידיו מגיד הרקיע.

ולמדנו - שיש חיוב לבן אדם להתבונן ולקחת מוסר. [הגר"ז איידלמן אמר שלא כתוב ולא למדו מוסר אלא לא לקחו מוסר!!! - מוסר לא מספיק ללמוד - צריך לקחת את זה ולנהוג כן למעשה...]. ונראה ונלמד כמה לימודים עם הרבה משמעות לחיינו מפרשת מרגלים, ולהשתדל להיות ולקחו מוסר...

אין חיי תורה ומצוות כשאר כל החכמות, אדם מחד גיסא יכול להתהפך בבת אחת מאשפות ירים אביון להושיבי עם נדיבים!!! להתרומם למעלה ראש. ומאיידך, יכול ליפול בבת אחת "מאיגרא רמא לבירא עמיקתא", אם אינו מחשב דרכיו כראוי עפ"י התורה. וכמו שאמרו חז"ל "קשה לקנותם ככלי זהב וקל לאבדם ככלי זכוכית".

הנה כעת יצאנו ממגילת רות, והביא הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, דהנה רות עוד היתה בספק איסור לבוא בקהל. ואע"פ שנפסק עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית, המנחת חינוך (במצוה תקס"ב) מסתפק לגבי האלו של לא תדרוש שלומם וטובתם כל הימים שאולי זה הולך גם על עמונית ומואבית, ומסיק שזה הולך גם על נקיבות! [אמנם מרן הגרא"מ שך זצ"ל באבי עזרי הרבה להשיג עליו, ותמה מפסוקים מפורשים שכתוב שבועז גמל חסד לרות, והגר"ר אליהו ברוך פינקל זצ"ל הביא למרן זצ"ל את התרגום אונקלוס בפ"ב פ"י שזה היה המשא ומתן בין רות לבועז, ותשובת בועז הגד הגיד לי מבוארת עפ"ימש"כ בהגהות מימוניות (מלכים פ"ו ה"ו) בשם היראים - שאסור רק להתחיל לגמול להם חסד, אבל כשהם עשו קודם - מותר להכיר להם טובה ולשלם להם גמולם. והסכים עמו מרן הרב שך. ודפח"ח] וא"כ רות היא בשפל המדריגה... אכן מבואר במדרש רות (פרשה ה' אות ה') כשאמרה ואנכי לא אהיה כאחת שפחותיך, אמר לה חס ושלום! אין את מן האמהות אלא מן האימהות!!! דהיינו שעוד לפני שנשאה בועז היא כבר העפילה למדרגות האמהות הקדושות שרה רבקה רחל ולאה. ולעומת זאת, מיכל בת שאול שהיה בחיר ה', וכבן שנה ללא חטא, כאשר הוכיחה את דוד כשנגלה משהו מבשרו כאשר היה מפזז ומכרכר לפני ה' בהעלותו את הארון מבית עובד אדום הגתי אמר לה: אין את נקראת מן האימהות אלא מן האמהות. מפני שבקשה כבוד עצמה ולא הניחתו לכבוד שמים הנה נפלה מדרגתה מלהיות מן האימהות - עד כדי להיות אמהות [שפחה]!!!

והנה דברים מרעישים אלו מצאנו בפרשתינו. הרי המרגלים היו "ראשי בני ישראל המה", ואחז"ל שמשא רבינו ע"ה שאל להקב"ה על כל שם והסכים עליו. וכן איתא שבאותה שעה כשרים היו. ועוד כתוב שנמנו לפי סדר חשיבותם, ויהושע הוא החמישי(!) ונפלו עד להיותם "רשעים"! ובעבורם נגזר על כל הדור הכי מופלא שהי' לעמ"י, דור דעה, שראו בעיניהם כל ניסי מצרים וקריעת ים סוף ומתן תורה "במדבר ההוא יתמו ושם ימותו".

אדם עובר עבירה אא"כ נכנסה בו רוח שטות. ואף שלנו נראה שאין אנו לקויים עד כדי כך במדה זו... הנה הוסיף שם הגר"ח שמואלביץ, ואמנם מעשים בכל יום שאבד אדם ח"ו טובה הרבה בגלל ה"כבוד", והוא המפסיד העיקרי לבן הישיבה מלעלות במעלות התורה, כי פעם הוא נמנע מלשאול מחברו את הדבר הקשה עליו שמא יתמעט כבודו, ופעם הוא חושש לבקש את חברו ללמוד בחברותא יחד כי אינו לפי כבודו, וכך הוא מפסיד נצחיות על חשבונות של הבל ובלימה.

ומסופר על מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, כשחיבר את ספרו "שקל הקודש" על הלי קידוה"ח, ונתקשה בדבר מסוים, ונדע לו על אברך הרב הסגל מקרית ספר שחבר ספר בנושא זה ואמר שרוצה לנסוע אליו, ומיד התקשרו הביתה וכשאמרו לו שמרן הגר"ח מחפש אותו למטה הוא היה בטוח שמשטים בו, ומ"מ ירד ושמח הגר"ח לקראתו, ושאלו: הרי הרב יכל לקרוא לי והייתי רץ אליו הביתה... והשיב לו, אני צריך אותך ובאתי אליך, ולבנו יחד הסוגיא עד שהתחוו, והזכירו בקדמת הספר... במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו.

נבמאמר ז' א' חיי שרה תשל"ב הביא עוד מחיאל בית הא-לי, ובמאמר כ"ד א' קרח תשל"א הביא מחנניה בן עזר, וע"ע מאמר כא תשל"ב ומאמר ז' תשל"ג.

והרי אין המכיר את יצרו של האדם יותר מבוראו והוא אמר: בראתי יצה"ר בראתי לו תורה **תבלין** ועפ"י? פסק המשנה ברורה בס"א סק"ב, וצריך האדם לקבוע לו עת ללמוד ספרי מוסר בכל יום ויום וכו' כי הגדול מחבריו יצרו גדול הימנו, ו**תבלין** היצה"ר הוא תוכחת מאמרי חז"ל. ובשעה"צ שם סקכ"ו הביא בשם החיי אדם שהוא יותר חיוב מלמוד משניות.

וכבר נודע בשערי ציון בהיכלי הישיבות כמה זעק על דבר זה מרן הרב שך זיע"א ושיבלחט"א מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א.

השפעת החברה לטוב ולמוטב

עוד לימוד גדול מפרשת המרגלים הוא כח ההשפעה של הסביבה והחברים. וכמו שכתב הרמב"ם (פ"ו מהל' דעות ה"א): "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר ריעיו וחבריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים וכו' ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחושך כדי שלא ילמד ממעשיהם". ויש להתבונן, הרי איתא בחז"ל "רשעים הללו ראו" וכו' אתה קורא להם **רשעים**. והנה, אם יש לנו אחד מגדולי הדור שבאים אליו קבוצה של רשעים, אולי נשבח אותו שהוא לא מתחיל להיות חילוני?...

והנה, יהושע משרת משה, יהושע שהגיע לדרגות גבוהות במיוחד - - צריך לעשות לו שינוי השם...! לא רק להתפלל עליו, אלא שינוי השם! להוסיף לו י', כלומר, "קה יושיעך מעצת מרגלים". מה קרה? הרי הוא לא רשע כמותם...! אז מה החשש שהוא יפול?... וכן כלב, היה צריך ללכת להשטח ולהתפלל על קברי אבות בחברון שלא יפול ויכשל... עד כדי כך צריך לחשוש?...

אומר רבי ירוחם, (ונקרא את לשונו) "**אדם הנמצא בין חברים רעים, נצרך להשתטחות על קברים להינצל מעצתם, עד כדי כך היא הסכנה והפחד שלא יהא ניסת להם, שאלמלא הרבות בתפילה, זה כמעט נגד הטבע שלא יהיה נכנע להם**".

אתם שומעים מה שכתוב פה?...! נמצאים פה שני צדיקים, יהושע וכלב, יהושע משרת משה - שלא זזה ידו מתוך ידו - וזה כמעט נגד הטבע!

ממשיך רבי ירוחם: "יודע אני שאתם שומעים ומשתאים על דבריי ועל התפלאותי בזה, איש בא בימים, ואיש צעיר - קשה להם לדבר יחד... אתם צעירי ימים אתם, טרם נקלטו אצלכם עובדות ונסיונות

מהם ללמוד דרכי החיים ופטרונם, **אני איש זקן אני...** (אגב, ר' ירוחם נפטר בסביבות גיל שישים בערך), **ומן החיים היום יומיים כבר ראיתי ונוכחתי לדעת ודאי כי אין מספר לחללי חברים רעים.** איש צעיר חושב לעצמו כי הוא המתפעל מכל מישהו. מה שאני רוצה - אני רוצה, ומה שלא - אני זורק ומשחק ממנו... חז"ל אומרים אחרת, ודבריהם אמת. בדוק ומנוסה: אדם אפילו לא יודע עד כמה מחלחלים בו חברים לא טובים ע"כ.

בא נתחיל עם דבר פשוט: שמישהו יסביר לי, למה בשישי - שבת יש רפיון? וכי בזמנים הללו התורה פחות חשובה?!... הרי אף אחד לא מכריח לבא לישיבה... אז בשביל מה באים? כי רוצים ללמוד תורה. נו... אז "שישי שבת" זה פחות חשוב?!... אז למה אתה לומד פחות?...

אנחנו יודעים בדיוק להיפך: המשגיח הגדול ר' דב יפה זצ"ל מביא בשם הסבא מקעלם, (וכן מרן רה"י זיע"א היה מביא בשם החפץ חיים זצ"ל) שכל מצוה שעושים בשבת - זה פי שש מאות ושלוש עשרה ממה שעושים ביום חול! אם אדם לומד בשבת - זה פי תרי"ג מיום חול, וידוע מהגר"א בשנות אליהו שכל מילה של תורה היא קיום מצות עשה של ת"ת. כל מילה בפני"ע חשובה יותר מכל התרי"ג מצוות!!! (ובבא"ח כתב - שנה שניה פרשת שמות - שגדול פועל התורה והמצוות הנעשים בשבת פי אלף! מיום חול).

ומביא עוד המשגיח רבי דב יפה, בשם רבי חיים שמואלביץ זצ"ל שאמר, מה שלא מצליחים בדור הזה - כי חסר להם את הלימוד ואת הברכה של שישי שבת. עד שאנחנו מחפשים כל מיני תירוצים... את הלימוד עצמו צריך לחזק!

ומה באמת ההסבר?... למה יש רפיון? כי אני כמו כולם! מה, אני יותר טוב מכולם?!... כל אחד רואה את עצמו כמו כולם ואם אחרים ברפיון מיד זה משפיע.

יש מושג שנקרא "סוף זמן". בסוף זמן יש רפיון. ולמה?... מה תגיד, אחרי זמן שלם - אני עייף. אז איך ייתכן שבזמן חורף, השנה שהיתה שנה מעוברת, התעייפת אחרי חמשה וחצי חדשים, וכעת תתעייף תוך חודשיים וחצי?... אלא מה, זה שקר... ואם תגיד, עכשיו יותר חם - - יש מיזוג אוויר... זה לא תירוץ.

שום דבר לא. זו מוסכמה. אדם לא מרגיש כמה החברה משפיעה עליו, וצריך כמעט נס להינצל מזה!!!

בשם החזון אי"ש אמרו שפעם הוא התבטא על איזו סברא, שסברא כזו נפלאה, בשביל ליהנות ולהרגיש את המתקנות הזו - זה רק בשבת אחרי שקיבלנו את הנשמה יתירה. ושבת כידוע היא מקור הברכה לכל השבוע. **אך כשאבידנו טעם בשבת - איבדנו טעם במתיקות...**

וככה זה לטוב ולרע. מוסכמה ללכת אחרי כולם. לטוב ולרע, בלי סוף!

כתוב בפסוק "היוצר יחד לבם, המבין אל כל מעשיהם", הוא יוצר את כולם ביחד - אז הוא מתחיל להבין את מעשיהם, אך בלי זה, אי אפשר להבין... יש היום איזה מין 'מוֹדָה' משונה ומצחיקה מאנשי הרחוב, ללבוש מכנסיים עם קרעים... שמישהו יסביר מה ההיגיון בזה, שום דבר לא... אבל כולם ככה. "היוצר יחד לבם, המבין אל כל מעשיהם", זה שגועו! אבל כולם...

ואותו דבר גם לטוב... וכי פעם מישהו חלם שאפשר לעשות "כולל ליל פורים" שילמדו כל הלילה, או "ישיבת מרדכי הצדיק" - ללמוד עם הילדים?... וכן בשבת קדש, שאבא ילמד עם בניו? אך באו וארגנו "אבות ובנים", ובפורים ארגנו ישיבת מרדכי הצדיק, וכולם ממלאים את הבתי כנסיות ולומדים... אוי ואבוי לאבא, אם הוא לא רוצה להפוך את הפורים שלו לתשעה באב - שיגיד לבן שלו שאין לו זמן ללמוד איתו... הרי כולם הולכים לישיבת מרדכי הצדיק! איך אפשר אחרת?!? ובלי אבות ובנים?!... היום ממלאים את הבתי

כנסת! למה, פעם זה לא היה... מה קרה פתאום?...

כלום. ברגע וכך כולם עושים, אז כולם כמו כולם. לטוב ולרע!

רבי ירוחם אומר - הצעירים לא מבינים אותנו, כי אין להם את החכמות חיים. אין להם את הנסיון של החיים! אנחנו לא יודעים עד כמה מחלחל בנו חברים לא טובים.

הגאון ר' שמריהו רוט (מרבני הישיבה) מספר, שהוא בא בבר מצוה שלו עם סבו הרב זייציק אל מרן הרב שך זצ"ל שגדלו כבן. והרב שך נתן לו שיחה שלמה כמה צריך להישמר מחברים לא טובים. הרצאה שלמה! ואחרי שהרב שך סיים, אמר לו הרב זייציק נו... כעת הרה"י יתן ברכה לנכד שלי! (הרי בשביל זה הם באו...) ברכו הרב שך בחום: שהקב"ה יעזור לו שינצל מחברים לא טובים, ויתחבר רק לחברים טובים!!! וזהו.

בתפילה בבוקר, אנחנו אומרים בברכת "המעביר שינה", ויהי רצון מלפניך וכו' **"והרחיקנו מאדם רע ומחבר רע"**. ומיד לאחר מכן עוד פעם אומרים, "יהי רצון מלפניך... שתצילנו היום ובכל יום מעזי פנים, מאדם רע ומחבר רע"...

והפליאה עצומה: הרי ממש עכשיו בקשת, ועוד עם ברכה! מה קרה אתה מבקש שוב?... אלא תבקש גם עשרות פעמים! זו סכנת חיים. כאשר אדם נמצא בסכנת חיים הוא לא מסתפק בלבקש פעם אחת.

הוא נהיה נודניק...! כי הוא מפחד על החיים שלו. אנחנו לא יודעים עד כמה חבר רע - משפיע. וחבר רע לא צריך להגיע ל"משכיל" ודומיו. כלום... מספיק בחור שלא קם לתפילה. לאט לאט גם אני מזלזל בזה... ומי שלא מאמין, בסוף הנסיון המר מלמד אותו טוב טוב... ואין צורך להאריך בדוגמאות נוספות.

אנחנו לא יודעים עד כמה כל דבר משפיע בחברה. אם כולם לומדים טוב - גם הוא לומד טוב. אך כשיש זלזול - גם הוא מזלזל.

הרב מפוניבז' זצ"ל אמר, שההצלחה של פוניבז' היא בזכות שהקבוצה הראשונה של פוניבז' היו כמעט כולם יקים. [אחד מהם היה הגאון רבי אורי שרגא הלוי קלרמן, אביו של מורינו הרה"י ר' יחיאל]. וה"ייקים" לא ידעו חכמות... בתחילת סדר - הם כבר מתייצבים במקום, וכל התפילות - הכל לעילא ולעילא. מי שנכנס אח"כ לישיבה הוא כבר מתבייש להיות אחרת! אז למדו מצויין...! כולם כמו כולם.

ודוגמא נוספת - - - לשון הרע. אם אני נמצא בקרבת אדם שמפחד לדבר לשון הרע - באופן אוטומטי גם אני נזהר. וכשכולם מדברים לשון הרע - אני אפילו לא שם לב שגם אני נסחף...

ובמאמר המוסגר - היות ודברנו על לשון הרע, כתוב בהפלאה על ריש כתובות למה אצבעותיו של אדם עשויות כיתדות שאם ישמע דבר שאינו הגון יכוף אצבעו לתוך אזנו וכו', אומר בעל ההפלאה, כתוב בסוף הפרשה הקודמת אחרי שמרים ואהרן דברו במשה רבינו, והקב"ה קרא לאהרן ומרים, "ויאמר שמעו נא דברי!" שואל בעל ההפלאה, בכל התורה לא מצינו כזה נוסח, יש ויאמר ה', וידבר ה', מהו "שמעו נא דברי"?!...

אומר בעל ההפלאה, דברתם לשון הרע, שמעתם לשון הרע - אתם כבר לא יכולים לשמוע את דבר ה'. האוזן הרוחנית כבר נסתמה, וכשהקב"ה אמר שמעו נא דברי הוא נתן להם כח שהם יוכלו לשמוע!

וסיפר לי עורך הספר אפיקי אי"ל על מרן הרה"י זיע"א, שפעם אמרו לראש הישיבה, שיש בחור שנמצא בשיעור, והוא מגמגם בצורה מאד כבדה, אך זה פלא, הוא הבחור הכי טוב בשיעור!!! וכשהוא שואל בשיעור - הוא שואל הכי טוב.

ושאלו אותו, איך ייתכן הדבר? אמר הרה"י בפשטות, היות והוא מגמגם - אז הוא לא מדבר לשון הרע (הרי לדבר לשה"ר בגמגום זה לא שווה...) ובלימוד כן, אז הוא נהיה תלמיד חכם יותר גדול מה לא מובן...

הרה"י אמר לי שהרב מבריסק היה מאד מדקדק על הילדים שלו, עם מי הם מתחברים. ושאלתי אותו אם זה נכון מה שמספרים, שהרב מבריסק אמר לבנו רבי יושע בער שיתחבר רק עם הראש ישיבה, והודה לי שזה נכון...

עכ"פ הרב מבריסק היה מאד מקפיד, ולא רק הוא. חבר רע יכול להוריד בחור לשאול תחתית!!! וזו גם הסיבה שראשי הישיבות בדורות שלנו התנגדו הרבה שיהיו פנימיות בישיבות קטנות רק אם אין ברירה, כי חבר רע אחד יכול לקלקל את כולם... לכן בחור צריך להיות פיקח, ולברוח כמו מאש מחברים שלא משדרים את מה שהוא צריך לשמוע.

ורק היום אמרו לי, בשם מרן הרה"י ר' מיכל יהודה זצ"ל, אם יש ספק לאיזו ישיבה לשלוח את הבן, יש ישיבה אחת עם צוות נהדר, תלמידי חכמים גאוני עולם, אבל הבחורים שם לא כ"כ טובים, או ישיבה אחרת עם צוות רגיל, אבל הבחורים שם יראי שמים גדולים ומצויינים במידות טובות. לאן לשלוח?... לבחורים היראי שמים! כי מה שחברה רעה עושה - - - קשה מאד לתקן. וכמו שאומר רבי ירוחם "עד כדי כך היא הסכנה והפחד שלא יהא ניסת להם, שאלמלא הרבות בתפילה, זה כמעט נגד הטבע שלא יהיה נכנע להם!!!"

ולכן צריך להתפלל הרבה, וזה מה שאנחנו מתפללים כל יום מיד 'על הבוקר'!

גדלות האדם

וכעת נעבור ללימוד נוסף, מכבשונה של סלובודקה - והוא עצם מעצמיה ובשר מבשרה...!

והוא מה שאמרו המרגלים ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם (יג, לג) והנה הסבא מסלובודקה באור הצפון ח"ב עמ' צ"ז אחר דברי התנחומא בפרשתינו (שלח ז ומד"ר טז), אמרו "ונהי בעינינו כחגבים" אמר הקב"ה ויתרתי... אלא "וכן היינו בעיניהם" מקפיד אני, וכי יודעים הייתם מה עשיתי אתכם בעיניהם?! מי יאמר שלא הייתם בעיניהם כמלאכים?... [ולכן] כמספר הימים אשר תרתם את הארץ ארבעים שנה".

ואומר הסבא שחז"ל מגלים לנו ששורש החטא היה המבט שלהם שלא הביטו בצורה הנכונה.

והרי הקב"ה ברא אתם בכוחות וחושים מופלאים שיוכל להיות שליט על כל הארץ, ויוכל לראות מסוף העולם ועד סופו. ולהגיע מהארץ עד השמים, אי"כ איך יתכן שהביטו על עצמם כחגבים? אמנם ע"ז עוד הקב"ה ויתר, אבל על כך שלא הכירו בגדלותם והיו סבורים שגם בעיני הגויים הם נראים כך, ע"ז הקב"ה הקפיד ולא ויתר.

ובפרט היתה עליהם טענה, איך יתכן שהביטו אל מבנה גופם וגבורתם הפיזית עד שהתבטאו "כי חזק הוא ממנו" וכמבואר שם בתחילת דברי המדרש, וכי לא הבינו שלא זה הוא הקנה מידה בעולמו של הקב"ה, וכמו שהיו לבסוף כשנכנסו לארץ הם ברחו מפניהם וכו'.

והתביעה היתה שהי עליהם להביט בעיניים בכוחות וחושים כפי שקבלו אותם וכפי היכולת שהטביע בהם הקב"ה בבריאתם! יש כאן לימוד יסודי מאד! ששורש כל חטאי האדם הוא משום שלא השריש בתוכו את המבט האמיתי על העולם מזה נובעים כל החטאים כלם וכו'.

ובלקט רשימות להמשגיח דלייקווד רבי נתן וואכטפויגל זצ"ל בתחילת הספר בעניני ביהמ"ק מביא את דברי ירמיה (מובא בפ"א, ז) שאמר להקב"ה כי לא ידעתי דבר - כי נער אנכי, ויאמר ד' אלי - "אל תאמר נער אנכי" והביא את ר' ירוחם ממיר זצ"ל שאמר "כמה כוחות נאבדו לנו - כמה גדולים נפלו, כמה גדולי ישראל הפסדנו - בגלל שלא שמעו את מה שנאמר בפסוק 'אל תאמר נער אנכי'.

והרי הפסוק ממשך "אל תירא מפניהם כי אתך אני להצילך נאם ד'", יהודי צועד עם הקב"ה, והקב"ה נותן לו כוחות להעפיל עד שמי רום, עד שהאדם נתבע "מי יאמר שלא הייתם בעיניהם כמלאכים" [ועוד יבואר לפנינו].

והנה בשעתו סופר כי בשיבת "אמרי משה" שבירושלים, אחר פטירת מרן רה"י זיע"א שלחו שאלה למרן שה"ת הגר"ח קנייבסקי זיע"א - מה מספרים לנו כ"כ הרבה על מרן רה"י, הרי לפי הסיפורים הוא הי "מלאך" המהלך עלי אדמות. אנו בחורים רגילים מה יש לנו ללמוד מזה, והשיב בכת"י: כל א' יכול להיות מלאך.

והיו הדברים מתמיהים - שמדבר על מעלות של יחידי הדור, ולפי דרגתו שלו... ועדיין, איך אנו נהיים מלאכים בדור שכזה, וכי זה מה שד' מצוה לאדם להיות מלאך?!...

והנה היום ביקר בישיבתנו הג"ר משה שיינרמן שליט"א רבה של קהילת "בני הישיבות" בפלטבוש נ"י. וידיד מסור וגדול לישיבתנו הק'. והראה שהוא מהרש"א מפרש שלהי ב"ב (קסד, ב) דהכי איתא התם בסוף הדף אמר רב עמרם אמר רב שלש עבירות אין אדם ניצל מהן בכל יום הרהור עבירה ועיון תפילה ולשה"ר, וכדמפרש התם אבק לשה"ר. והמהרש"א על אתר שואל שאם א"א להיזהר למה זה נקרא עבירה? ועוד לאיזה צורך השמיעונו חז"ל דבר זה.

וכי ע"ז שם דשם אדם הוא שם ממוצע בין עליונים ותחתונים, וכדאמר במד"ר (בראשית ח, יא) אברא אותו מן העליונים ומן התחתונים זכה מן העליונים לא זכה הוא מן התחתונים וכי' וישראל שזכו הם מן העליונים כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה וכי' ועוד אמרו אם הרב דומה למלאך ד' צבקות יבקשו תורה מפיהו. והיינו שעל האדם להיות נמשך במעשיו שיהי דומה למלאך ד' צבקות, וז"ש כאן אין אדם דהיינו שלא מדמה עצמו למלאך וכי' אבל האיש הזוכה ומדמה עצמו במעשיו למלאך ד' יוכל שפיר להנצל מג' עבירות אלו, ושייך בהו לשון עבירה.

ועוד הוסיף והניף ידו לשאלה - וכי זה שייך גם לדורינו?!... והשיב, אדרבא! והראה לדברי ר' ירוחם (בחלק המאמרים בפרשתנו שלח עמי קמ"ו בדעת תורה במאמר דורות אחרונים), ולאחר שהקדים שגדול נמדד לפי הדור, ובזמן חשוך קובע מקום יותר גדול מזמן האור, הוא מוסיף וכותב בהמשך, בן ישיבה כיום, המתייגע היטב על תורתן של הגדולים אשר מדורות שלפנים ולפני פנים, ועם כל יגיעתו עדיין אינו עומד על דבריו של אותו גדול, אבל סוכ"ס יתכן והנה הוא יותר גדול מן אותו הגדול עצמו!!! באמת אין ספק בזה, אלא שא"א לדבר על זה כ"כ, מן הדברים האלה עלולים להתהוות בעלי גאווה... וכי'. וכיום, הנה בני ישיבה ודאי יתכן כי הם גדולים יותר מאלה הגדולים אשר מדור לפנים. [ושם בהערות המו"ל שהביא כעין זה בשם האר"י].

וכיום שהנסיגות קשים והעוה"ז בהישג יד וקורץ לעין כל, המתגבר על עצמו ועוזב כל תמודי עולם, ואך בתורת ד' חפצו, הנה ר' ירוחם שם את כסאו גדול מן הגדולים שלפנים!!!

גדולי הדור מחייבים אותנו

מוסיף ר' ירוחם, ליום הדין לא יתבעו את האדם על שלא עלה להיות כה גדול כדרגת הראשונים וכי', אכן ידונו אותו על זה שלא עלה להיות בדרגה של אותו הגדול שחי באותו הדור החשוך עצמו, גדול הדור הזה,

וודאי יחייב את כל האנשים מן אותו הדור, שהרי כיכלתו גם יכלתם וכי'.

והנה בדורינו זכינו עד עכשיו, ובעוונותינו המה הלכו למנוחות ואותנו עזבו לאנחות, מרן שה"ת רבי חיים קנייבסקי זיע"א וכעת את גדול בעלי התשובה הרב הגאון רבי אורי זוהר זצ"ל, ודמותו של ר' חיים מחייבת [ע"י יומא לה, ב הלל מחייב עניים ר"א בן חרסום העשירים וכו'] לראות כמה אפשר לגדול כשמנצלים את הזמן ולא מבזבזים אותו לריק. וכדאמרו חז"ל במדרש כד דמיך ר' יוחנן מה היו הבריות אומרות עליו: אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב ר' יוחנן את התורה בוז יבוזו לו", דהיינו שראו עליו את הערכה והיקר והגדולה לתורה, שכל מה שיתנו תמורתו אינו אלא דרך בזיון.

[וכ"ש וכ"ש במי שמוציא זמנו על דברים בטלים, עליהם דרשו חז"ל (בסנהדרין צט, א) את הפסוק בפרשתנו כי דבר ד' בזה - הכרת תכרת, זה מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק. וידוע שהגר"ח מואלוז'ין דרש ע"ז פעם ביום א' דסליחות, ולא יכל לסיים בפעם אחת אלא רק בכמה המשכים מחמת גודל הבכיות והפחד, שהרי הכרת תכרת הוא בעוה"ז ובעוה"ב.

והחפץ חיים בשם עולם (עמי יא) תמה, איך יתכן שנשכח מאיתנו דברים אלו ואנו כה שאננים מחובת לימוד התורה וידיעתה?... ועל כרחך שהבלי העוה"ז כל כך טמטמו את ליבנו עד שנעשינו כחולה שכבדה מחלתו, עד שאינו מרגיש בחליו, וכשרוצים לתת לו תרופה אינו מבין מה רוצים ממנו. [ועיי"ש עצה כיצד להתחזק בזה ולהציל נפשינו מיני שחת].

ומהרה"ג רבי אורי זוהר זצ"ל, יש לנו ללמוד ומחייב אותנו האמור בראש דברינו אלו לבל יאמר האדם איני מסוגל... זה למעלה מכוחותי... וכל כיוצ"ב. וזה דור אחר עם נסיונות אחרים ולמעלה מכוחות אנוש...

הנה או אז תקום דמותו המאירה ותזעק בקול רעש גדול, שקר אתם דוברים!!! אל תאמר נער אנכי! כל אחד יודע כמה מנפתולי החיים, והקושי הנפשי העצום, ועוד נסיונות מכל הסוגים אשר הוא עבר. ועם כח הרצון והיכולת אשר הבא לטהר מסייעין בידו, והמון תפילות לבורא עולם לסייע בזה, הנה הגיע למקום שצדיקים אינם יכולים לעמוד! וידוע שמרן רה"י זיע"א אמר הלואי ונזכה לראותו בעלמא דקשוט!... ושיבלחט"א מרן רה"י הגר"ג אדלשטיין שליט"א הי קורא לו בכינוי חיבה "הזוהר הקדוש"...

ומספרים שבעידן הקורונה הגיע אחד אל הגרב"מ אזרחי שליט"א, ושאלו על מה עשה ד' לנו כל זה? - מה ד' רוצה מאתנו?... והשיבו: את זה...! ולתמיהתו הסביר, פשוט הוא מחכה שבנ"א ישאלו את השאלה הזו ולא יאבדו חייהם לריק. אכן לברר מה ד' רוצה מאתנו ומה חובתו של האדם בעולמו.

כמה קשה לאב שבשמים שאהבתו עלינו ללא גבול, אהבת אב לבנים, ורואה שנתן לנו כוחות ואפשרויות להעפיל לשמי רום ולהיות כמלאך, ואנו מפסידים הכל, ובקושי ראוים לשם 'אדם'... ועל ראשינו הפחד מדברי חז"ל אלו, כי דבר ד' בזה.

ונסיים בדברי החזו"א באגרותיו (ח"ב אגרת ג') **חזק נא יקירי, חזק נא! ולבוש רוח אמיץ לשקידת התורה אשר לכך נוצרת, ועוד מעט וידך בעורף יצרך ותהא תבוסתו שלימה ולא יבוא עוד להטרידך, אך תשלוט בו היום ויהי לך עבד נאמן כל הימים.**

לע"נ

הרבנית שרה לולו
בת סלחה אצלן ע"ה
נלב"ע כ"ו סיון
תנצב"ה

לרפואת

מרת בת שבע בת מרים לאה שתחי'
בתוך שאר חולי ישראל

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגליון במייל: 4166058@gmail.com